

สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13
Community Participation in Secondary School Administration under
the Office of Secondary Educational Service Area 13

ธิดาทิพย์ จันท์มาศ*

บรรจง เจริญสุข

สมคิด นาคขวีญ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*e-mail: pompam094@hotmail.com

Tidatepy Gantamas

Banjong Jaroensook

Somkid Narkkhwan

Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ตามอายุ ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 จำนวน 260 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .967 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารที่มีอายุ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียนต่างกันมีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารโรงเรียน

Abstract

The purposes of this research were to study and compare community participation in secondary school management under the Office of Secondary Educational Service Area 13. The sample of the research was 260 school administrators selected with a stratified random sampling method. The instrument used in collecting data was a questionnaire with 0.96 of its reliability. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, t- test, and one-way ANOVA analysis of variance.

The research results revealed that in overall the communities participated in secondary school management in a high level. The aspects of the participation the communities involved were the general management, academic management, budget management and personnel management respectively. Comparing the school administrators with different ages, working experiences and school sizes, it was found that school administrators' opinions were not significantly different at statistical level of .05.

Key words: Community Participation; School Administration

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพอันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ ดังแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศที่ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว (Office of the National Education Commission, 1997) ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการให้การศึกษาอันจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายในสังคมที่จะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการเตรียมเยาวชนของชาติให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีความรู้และทักษะในการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีวัตถุประสงค์ในการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรแบบใด ต่างก็มุ่งที่จะสร้างความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้งานสำเร็จ แม้ว่าจะแบ่งงานกันทำซึ่งเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรไปให้แต่ละบุคคลปฏิบัติก็ตาม แต่การที่จะให้บุคคลมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็น การปฏิบัติงาน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กร ถ้าการปฏิบัติงานนั้น มีความไม่เข้าใจ เกิดความรู้สึกว่า ตนเองไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรแล้ว การบริหารขององค์กรก็จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้โดยยาก

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกปัจจุบันทำให้ประเทศต้องเผชิญวิกฤตในหลายด้าน ทำให้เกิดแนวคิดทางสังคมในมุมมองใหม่ที่ว่า ชุมชนเป็นรากฐานสำคัญที่จะส่งผลต่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองรวมถึงการศึกษา ประเทศที่มีชุมชนเป็นรากฐานที่มั่นคงและเข้มแข็งเท่านั้นที่จะมีความพร้อมในการแข่งขันต่อสู้เพื่อความอยู่รอด และดำรงประเทศอยู่ได้ตลอดจนมีความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของคนและทรัพยากรที่สำคัญที่จะเสริมศักยภาพของคนได้ คือ การศึกษาที่มีคุณภาพ ความล้มเหลวทางการศึกษาของไทยที่ผ่านมาและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตและสังคมที่กำลังพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ยังไงการท่องจำไม่ได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา อีกทั้งระบบการบริหารการศึกษายังเป็นการรวบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางจึงทำให้การดำเนินงานล่าช้าและที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การศึกษาไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นเอง

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) หรือการมีส่วนร่วมในการบริหารนับเป็นวิทยาการสมัยใหม่ในการบริหารจัดการที่ดีแนวทางหนึ่งซึ่งนอกจากผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในองค์กรแล้วสมาชิกหรือบุคคลในองค์กรก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์กรก้าวหน้าซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดการหลักการสำคัญไว้อย่างชัดเจนว่าจะยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญรวมทั้งยังให้ความสำคัญเรื่องคุณภาพการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้มีหมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ของสถานศึกษาทั่วประเทศ โดยมุ่งหวังว่าจะทำให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทยทั้งระบบ จากบทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน และเกี่ยวเนื่องกับคนจัดการศึกษา เจมส์ เอปสไตน์ นักวิชาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ ในสหรัฐอเมริกาซึ่งได้ศึกษาเรื่องการนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา พบว่านอกจากช่วยให้งานทั่วไปของโรงเรียนเป็นไปด้วยดีแล้วยังทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มมากขึ้นและมีระเบียบวินัยดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน สำหรับประเทศไทยนั้นได้กำหนดไว้ในแนวทางการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (Office of the National Education Commission, 2002) ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ขยายอำนาจสุดเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ใช้หลักการการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นโดยให้

บุคคลในองค์กรดังกล่าวนั้นสามารถเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่น ๆ แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ในชุมชนมีบทบาทในการระดมทรัพยากรดังกล่าวโดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น นอกจากนี้ในหมวด 7 เรื่อง ครู อาจารย์และบุคคลทางการศึกษา กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นโยบายการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบัน ให้ส่งเสริมสังคมทุกภาคส่วนรวมทั้งภาคประชาชนและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นในทุกระดับการศึกษาเพื่อให้สนองตอบความต้องการของบุคลากรด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้อย่างแท้จริง

ในข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552-2561) ที่คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อ 18 สิงหาคม 2552 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้ทั้งระบบ ให้พิจารณาการศึกษาและเรียนรู้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของประเทศซึ่งต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบอื่นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เกษตรกรรม สาธารณสุข และการจ้างงานได้ กำหนดเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษาโดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วยเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยได้กำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลัก ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาครูยุคใหม่ การพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่และการพัฒนาการบริหารจัดการใหม่ ระบุถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา รวมถึงการสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาตลอดจนส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าร่วมจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษามากขึ้น

แม้ว่าจะได้มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางการศึกษาอย่างชัดเจนต่อเนื่อง แต่จากการประเมินผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาน้อยมาก ภาครัฐยังคงรับภาระในเกือบทุกภารกิจเป็นส่วนใหญ่ โดยรายจ่ายด้านการศึกษามาจากภาครัฐบาลมากกว่าร้อยละ 70 ขณะที่ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาในสัดส่วนน้อยมากในปี 2552 สัดส่วนผู้เรียนระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในภาพรวมทุกระดับเป็น 81 ต่อ 19 โดยการศึกษาระดับพื้นฐานมีสัดส่วนผู้เรียนค่อนข้างคงที่ขณะที่สัดส่วนผู้เรียนในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

สรุปได้ว่าการแก้ไขความสำคัญจากสภาพปัญหาที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่ศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ตามอายุ ตามประสบการณ์ทำงานและตามขนาดโรงเรียน

ประโยชน์ของงานวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนนำข้อมูลจากการศึกษาเป็นแนวทางไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13
2. ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13
3. ได้แนวทางการขยายผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13
4. เป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 และหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องที่จะนำไปพัฒนาด้านนโยบายให้ชุมชนมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม เกิดประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารที่มีอายุ ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนะต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 จำนวน 44 โรงเรียน จำนวน 572 คน กลุ่มตัวอย่างได้จาก ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยใช้ตารางสำเร็จรูป (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 260 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาด ดังนี้ (1) สุ่มโรงเรียนโดยเลือก 45% ของโรงเรียนแต่ละขนาดที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากได้โรงเรียนต่าง ๆ รวม 20 โรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก 4 โรงเรียน ขนาดกลาง 10 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 4 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2 โรงเรียน (2) สุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามในแต่ละโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 260 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามสภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ (1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหาร ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน (2) สภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ในการบริหารงาน 4 ฝ่ายคือ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และ (3) ข้อเสนอแนะสภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามมีดังนี้ (1) ศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์ วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด (2) กำหนดกรอบทฤษฎีและกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์

ส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (3) สร้างแบบสอบถามตรวจสอบความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ด้านโครงสร้าง รูปแบบของแบบสอบถาม และด้านการใช้ภาษาและด้านอื่น ๆ แก่ไขตามที่มีข้อเสนอแนะ (4) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว ไปขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ด้านโครงสร้าง ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม และด้านการใช้ภาษา (5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหารในโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 เพื่อหาค่า IOC และ (6) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .967 โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ (1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมด้วยจัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมข้อมูลโดยมีการประสานขอนัดหมายวัน เวลา กับทุกกลุ่มตัวอย่าง และ (2) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม และ จัดหมวดหมู่ของแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางด้านสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ (1) สถานภาพและข้อมูลทั่วไปใช้สถิติค่าความถี่ และร้อยละ (2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (3) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 จำแนกตามอายุ ตามประสบการณ์การทำงานโดยใช้สถิติการทดสอบที และขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในอดีตบทบาทของชุมชนใน

การบริหารโรงเรียนไม่ชัดเจน อำนาจในการบริหารโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ที่ผู้บริหารแต่ในปัจจุบันนับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ประกาศใช้ ได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกำหนดมาตรการไว้อย่างชัดเจนจึงทำให้ผู้บริหารชุมชนและสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาส่งผลให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Baokham (2010) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาโรงเรียนบ้านไทยพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี 2 โดยอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ Promsom (2011) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suntornchai (2011) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Loungthongnara (2013) พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพรหมพิรามวิทยา อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่มีภาวะการเป็นผู้นำที่สูง ไม่ว่าจะอายุจะต่างกันและส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จึงส่งผลให้มีทักษะในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะทักษะในการสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Suntornchai (2011) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามอายุ ในภาพรวม ผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปีและผู้บริหารที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chawanwivat (2015) พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามอายุ ในภาพรวม ผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และผู้บริหารที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสามารถทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานเหมือนกันทั้งที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารเพราะมีการปฏิบัติงานด้วยความสามัคคีอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suntornchai (2011) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปีและผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน Chawanwivat (2015) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปีและผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ผู้บริหารที่สังกัดตามขนาดโรงเรียนต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารของโรงเรียนทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ถึงใหญ่พิเศษ ในปัจจุบันเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเพราะวิทยาการต่าง ๆ ในโลกก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงทำให้การ

บริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suntornchai (2011) รายงานว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน Chawanwivat (2015) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ Pomitad, et al., (2014) พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ชุมชนมีการร่วมมือกันสร้างเครือข่ายแห่งองค์ความรู้ของโรงเรียน ชุมชนและโรงเรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา และร่วมกันประเมินผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ด้านการบริหารงานบุคคล มีส่วนร่วมในการเสนอนโยบายสรรหาบุคคล มีส่วนร่วมสรรหาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้ความรู้ในโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเพื่อประเมินความดีความชอบของบุคลากรในโรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณ มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดหารายได้เพื่อพัฒนาโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนพัฒนาโรงเรียน ด้านการบริหารทั่วไป มีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดมความคิดเห็นในการจัดหาทรัพยากรของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการประเมินความปลอดภัยของนักเรียน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13

1. ควรเผยแพร่ผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้าใจบทบาทขององค์กรโรงเรียนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
2. ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาสาระในหลักสูตรของสถานศึกษา เช่น การให้ผู้ปกครองร่วมทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ
3. ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. ด้านการบริหารวิชาการ โรงเรียนควรกำหนดยุทธศาสตร์ในการให้ชุมชนมีส่วนร่วม เช่น ชี้แจง ทำความเข้าใจให้ชุมชนร่วมกันตระหนักถึงการมีส่วนร่วม มีการเพิ่มแรงจูงใจ มอบรางวัล ให้ชุมชนที่มีส่วนร่วมดีเด่น
2. ด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนควรให้ชุมชนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านการบริหารงบประมาณ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ และชี้แจงแหล่งที่มาของรายได้ของโรงเรียนและรายจ่ายของโรงเรียน
4. ด้านการบริหารทั่วไปโรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามาพัฒนาโรงเรียนให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้เป็นผลสำเร็จเนื่องจากสถานการณ์ที่หลากหลาย ทำลาย ทำให้โรงเรียนต้องเผชิญกับการแข่งขัน ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ
5. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำร่างนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง
6. โรงเรียนควรมีมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของสถานศึกษาให้กับชุมชนและกรรมการสถานศึกษาอันจะส่งผลถึงการพัฒนาสถานศึกษาเป็นเป้าหมายสุดท้าย
7. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านอย่างเปิดเผยและยอมรับข้อเสนอแนะของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13

References

- Baokham, P. (2010). *Community Participation in Educational Administration of Ban Thai Patana School under the Office of Chumphon Educational Service Area 2*. M.Ed. (Educational Administration) Independent Study, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. [in Thai]
- Chawanwivat, S. (2015). Community participation in secondary school administration in the opinion of school administrators under the office of secondary educational service area 1. *Journal of Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 10(2), 42-52. [in Thai]
- Krejcie, R.V., & Morghan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608.
- Loungthongnara, P. (2013). *The Guidelines Encourage Community Involvement in the Education Process Phromphiramwittaya School Phrom Phiram District Phitsanulok Province*. M.Ed. (Educational Administration) Independent Study, Pibulsongkram Rajabhat University. [in Thai]
- Office of the National Education Commission. (1997). *Improve the Quality of Primary Students and Evaluation*. Bangkok: Printing of Religion. [in Thai]

-
- (2002). *Principles of Management Studies*. Retrieved February 12, 2010, from, www.thaigifted.org/system/file/pdf/27.pdf. [in Thai]
- Promsom, A. (2011). *The Participation of the Community Education Child Development Center under the Ministry of the Parish Khemarat District, Ubon Ratchathani Province*. M.Ed. (Educational Administration) Independent Study, Ubon Ratchathani Rajabhat University. [in Thai]
- Suntornchai, P. (2011). Participation of Basic Educational School Committees under the Office of Chachoengsao Educational Service Area 2. M.Ed. (Educational Administration) Independent Study, Rajabhat Rajanagarindra University. [in Thai]
- Pomitad, S., Jutopama, M., & Jutopama, S. (2014). Participatory State of community in schools administration under secondary educational service area office 32. *Journal of Srivania Research*, 4(7), 32-43. [in Thai]